

XX. Kotitalouslautakunta

Kotitalouslautakunta antoi toiminnastaan v. 1940 seuraavan selostuksen:

Kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1940 talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana, talousneuvos H. Gebhard varapuheenjohtajana ja rouva H. Brander, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius ja rouva M. Mutikainen jäseninä. Kaupunginhallitusta edusti kokouksissa rouva M. Salmela-Järvinen ja sihteerinä toimi kotitalousneuvoja I. Grotentelt. Lautakunta kokoontui vuoden aikana 9 kertaa. Lähetettyjen kirjeiden ja kirjelmien luku oli 79, saapuneiden 78.

Toimihenkilöt. Lautakunnan vakinaisista kotitalousneuvojista toimivat käsityönopettaja I. Grotentelt ja talousopettaja L. Virki kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä, talousopettaja M. Koivisto opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa ja talousopettaja K. Vöry opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Ylimääräisinä käsityöneuvojina toimivat neiti A. Kautonen, rouva L. Lehtonen ja käsityönopettaja H. Löfgrén. Apuopettajina talouskurseilla toimivat talousopettajat A.-E. Junno, T. Lindroos, D. Schönholtz ja B. Widnäs. Tyttökerhojen ohjaajana toimi rouva S. Salo ja laulun opetusta hoiti rouva R. Hangasjärvi.

Toiminta. Lautakunnan opetustoiminta tapahtui seuraavissa huoneistoissa: Helsinginkadun 26:ssa olevassa opetuskeittiössä, Mäkelänkadun 45:ssä olevassa kotitalouskerholassa ja Fredrikinkadun 16:ssa olevassa opetuskeittiössä. Koska ensiksi mainitussa ei ollut erityistä käsityöhuonetta, lautakunta kaupunginhallituksen luvalla sai käyttää suomenkielisen työväenopiston käsityösalia käsityönopetukseensa.

Sodan takia saattoi kurssitoiminta eri opetushuoneistoissa alkaa vasta huhtikuun 20 p:nä ja senkin jälkeen sodan seuraukset vielä monella tavalla vaikuttivat lautakunnan työn järjestelyyn. Syksyllä ilmennyt elintarpeiden niukkuus ja osaksi puutekin pakotti yhä yksinkertaistamaan talouskurssien ohjelmaa. Sitä vastoin ei vaateustavarain säännöstely vielä ehtinyt vaikuttaa käsityötoiminnan laajuuteen.

Sodan aikana oli Mäkelänkadun 45:ssä oleva huoneisto luovutettu työnvälitystoimistolle, ja Helsinginkadun 26:ssa ja Fredrikinkadun 16:ssa jatkettiin kaupunginhallituksen antamalla luvalla Sosialidemokraattisen työläisnaisliiton harjoittamaa avustus- ja työtupatoimintaa. Tähän työhön, joka oli käynnissä tammikuun alkupuolelta huhtikuun 20 p:ään asti lautakunnan toimihenkilöt osallistuivat.

Lautakunnan oma toiminta alkoi siis vasta huhtikuun lopulla, ja sovellettiin se säännöstely- ja pula-ajan mahdollisuuksia ja tarpeita vastaavaksi. Lautakunta koetti tällöin parhaansa mukaan auttaa perheenmääntä heidän vaikeassa työssään.

Talousopetuksessa järjestettiin yhteensä 40 kurssia käsittäen 373 eri opetustilaisuutta, joihin osallistui kaikkiaan 564 oppilasta, kuten selviää seuraavasta:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Taloudellinen yksinkertainen ruoanlaitto ...	11	10	159
Säännöstelyajan ruoanlaitto	11	6	132
Leipominen	1	5	13
Säilöönpano ja kasvisruokien valmistus	6	5	70
Talousopetus kerho- ja koulutyttöille	4	30	68
» kotiapulaisille	3	12	45
Jouluruokien valmistus	2	2	24
Siirapin valmistus	2	1	53
Yhteensä	40	—	564

Havainto-opetusta ja neuvontaa ruoanlaitossa, säilöönpanossa ja kodin-hoidossa annettiin eri keittiöissä yhteensä 48 kertaa ja oli näissä tilaisuuksissa läsnä kaikkiaan 1,516 henkilöä. Lautakunnan erikoiskurssit kotiapulaisille ja useimmat ruotsinkieliset talouskurssit pidettiin Fredrikinkadun 16:n opetuskeittiössä. Ruotsinkielisiä kursseja oli kaikkiaan 5 ja niillä 64 osanottajaa. Syksyllä toimeenpantu havaintoesitys siirapin valmistuksessa sai osakseen suurta huomiota. Lisäksi lautakunnan talousopettajat esittivät radiossa ruoanvalmistusohjeita yhteensä 7 kertaa.

Käsityöopetuksessa järjestettiin 27 kurssia käsittäen 355 opetustilaisuutta, joihin osallistui kaikkiaan 673 oppilasta, kuten ilmenee seuraavasta:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Käsityöneuvonta	17	16	527
Käsityöneuvonta tytöille	3	16	86
Hattujen valmistus	5	5	51
Peitteiden valmistus	1	5	3
Patjojen valmistus	1	5	6
Yhteensä	27	—	673

Kerran kuukaudessa järjestettiin kurssilaisille yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia, koti-iltoja, joihin oli vapaa pääsy. Ohjelma käsitti esitelmiä kodin- ja terveydenhoidon, kasvatuksen ja huoltokysymysten alalta, soittoa, laulua y.m. Koti-iltoja pidettiin kaikkiaan 4, ja osallistui niihin n. 385 henkilöä.

Kurssitoiminnan ohella ja lisäksi harjoitettiin kerhotyötä lasten, nuorten tyttöjen ja äitien keskuudessa. Lasten ja tyttöjen kerhot toimivat Mäkelänkadun 45:ssä ja mainittakoon niiden toiminnasta seuraavaa: Iän perusteella tytöt jaettiin eri ryhmiin, kaikkiaan 10:een, joihin kuului 148 tyttöä. Nuorempia ohjattiin askartelussa ja laululeikeissä, vanhempia käsittöissä ja taloustoimissa. Sitä paitsi harrastettiin urheilua ja retkeilyä. Aikuisille järjestettiin eri opetuskeittiöissä kerhoja, jotka kokoontuivat kerran viikossa ja joissa harrastettiin kodinhoito- ja kasvatuskysymyksiä, kirjallisuutta ja laulua. Kerhot järjestivät opettajiensa johdolla juhlia, kuten äitienpäivä- ja joulujuhlat, sekä tekivät retkiä ja kävivät museoissa ja näyttelyissä. Kerhojen jäsenmäärä oli n. 225.

Lautakunnan erilaisiin opetus- y.m. tilaisuuksiin osallistui kertomusvuonna n. 3,500 henkilöä.

Menot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin lautakunnan käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin.

Menoerä	Määräraha	Todelliset menot	Säästetty (+) tai ylitetty (-) määrä	
			Markkaa ja penniä	
Palkkiot	9,000 —	6,400 —	+ 2,600	—
Sääntöpalkkaiset virat	142,020 —	147,870 —	— 5,850	—
Tilapäistä työvoimaa	143,040 —	135,900 —	+ 7,140	—
Vuokra	79,200 —	79,200 —	—	—
Lämpö	8,500 —	8,166 95	+ 333 05	—
Valaistus	4,000 —	2,307 40	+ 1,692 60	—
Siivoaminen	2,500 —	2,353 05	+ 146 95	—
Kaluston kunnossapito	3,000 —	2,879 90	+ 120 10	—
Painatus ja sidonta	1,000 —	727 —	+ 273 —	—
Tarverahat	10,000 —	7,068 90	+ 2,931 10	—
Tarveaineet kurssitoimintaa ja havainto-opetusta varten	80,000 —	33,579 75	+ 46,420 25	—
Yhteensä	482,260 —	426,452 95	+ 55,807 05	—

Tulot. Erilaisista kurseista oli tuloja 31,155: 20 mk.